

Welzijns- en gezondheidsstatistieken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Fiche n°9

Gemeente Elsene

Editie 2006/I

1. INLEIDING EN REFERENTIEKAART	2
2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT	4
2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht	4
2.2 Huishoudenssamenstelling	5
2.3 Multiculturaliteit	9
3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN	11
3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen	11
3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	12
4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND	15
5. MORTALITEIT	17
5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden	17
5.2 Vroegtijdige mortaliteit	19
6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID	21
7. BIJLAGE	22
7.1 Definities en afkortingen	22
7.2 Methodologie	22

Egalement disponible en français.

**Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie**

Louizalaan 183, 1050 Brussel • Tel: 32 2 552 0189 • Fax: 32 2 502 59 05
observat@ggc.irisnet.be • www.observatbru.be

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (I)

Dit document verzamelt de belangrijkste sociale en gezondheidsgegevens die beschikbaar zijn voor de gemeente Elsene.

Het is de bedoeling aan de beleidsmakers en lokale actoren een eenvoudig instrument aan te bieden om bepaalde kenmerken van de bevolking waarmee zij werken te kunnen begrijpen en hen te helpen om hun strategieën te oriënteren.

Deze fiches zijn een aanvulling bij de rapporten «Gezondheidsindicatoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2004», «9^e rapport over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest», «Welzijnsbarometer (editie 2005/1)» en «Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad (te verschijnen)». Alle rapporten zijn gratis raadpleegbaar en downloadbaar op de website www.observatbru.be. De bespreking bij de hier voorgestelde gegevens is dan ook tot het strikte minimum beperkt. Wij nodigen u uit om deze documenten te lezen indien u meer uitleg wenst.

Om deze fiches niet te zwaar te maken, moesten wij een selectie maken van gegevens die worden voorgesteld. Voor zover de gegevens beschikbaar zijn, kunt u meer details opvragen bij de instelling die als bron van de gegevens wordt aangegeven in de fiches (bepaalde links zijn beschikbaar op de website van het Observatorium www.observatbru.be) of bij het Observatorium.

De statistieken hebben betrekking op de meest recente beschikbare gegevens of op de periode 1998-2002 voor de geboorten en de sterfgevallen.

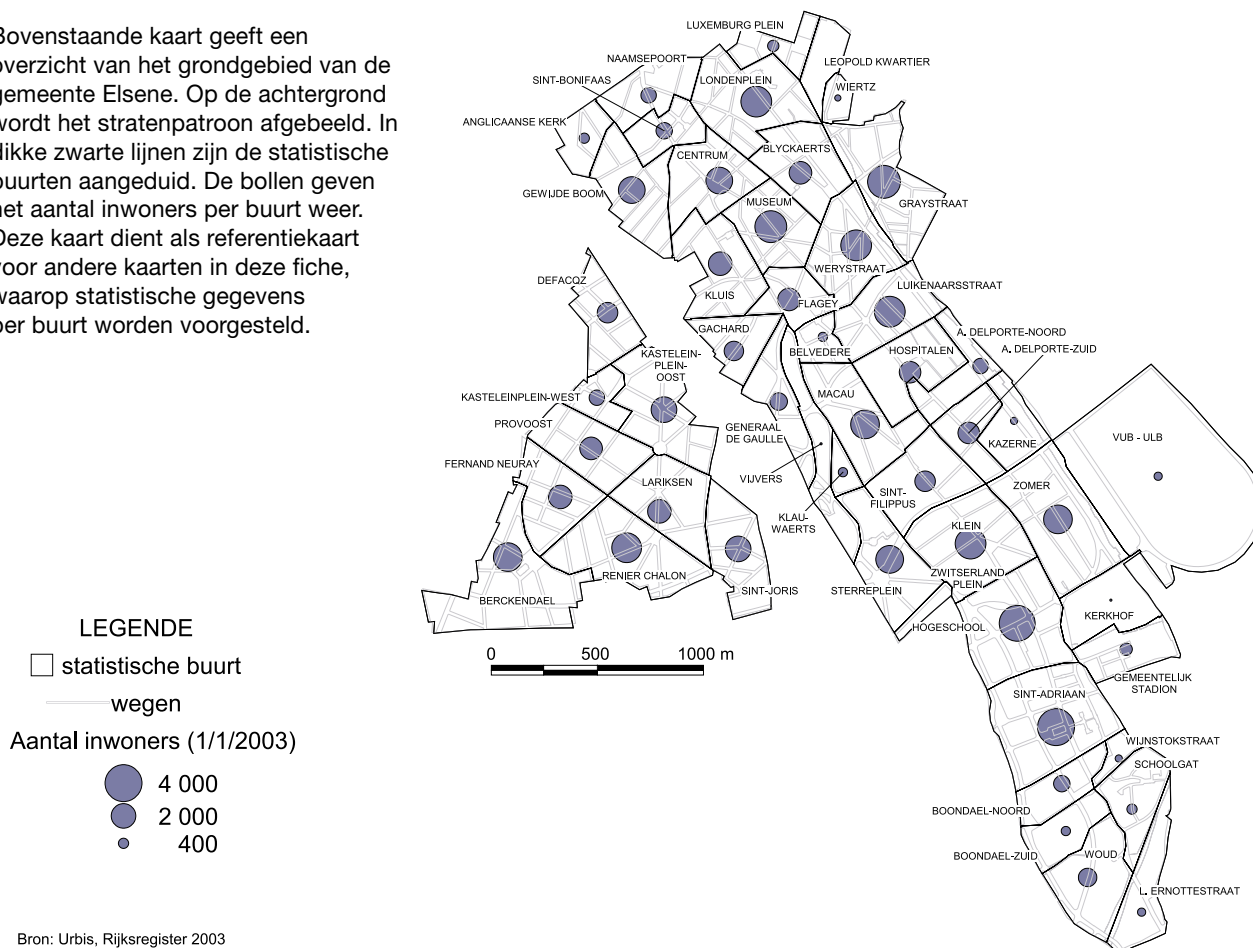
De cijfers voor Elsene worden vergeleken met de gemiddelde waarde voor het Gewest, ofwel met de hoogste en laagste waarden voor de verschillende gemeenten. Onder «Gewest» of «Brussels Gewest» verstaan we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten).

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (2)

Kaart 1: Referentiekarta Elsene.

Bovenstaande kaart geeft een overzicht van het grondgebied van de gemeente Elsene. Op de achtergrond wordt het stratenpatroon afgebeeld. In dikke zwarte lijnen zijn de statistische buurten aangeduid. De bollen geven het aantal inwoners per buurt weer. Deze kaart dient als referentiekarta voor andere kaarten in deze fiche, waarop statistische gegevens per buurt worden voorgesteld.

Bron: Urbis, Rijksregister 2003

De gemeente Elsene bestaat uit twee afzonderlijke delen aan weerszijden van de Louizalaan. Het oostelijk deel is het grootste en strekt zich uit van de Naamse poort (Matonge) tot Boondael. Dit deel wordt begrensd door de kleine ring, de Europese wijk, Etterbeek, Oudergem (aan de VUB-

ULB-campus), Watermaal-Bosvoorde en de Louizalaan. Het kleinere westelijk deel van de gemeente valt volledig binnen de driehoek gevormd door de Louizalaan, de as Charleroisesteenweg - Burgmannlaan (Sint-Gillis en Vorst), en de Vanderkinderenstraat (Ukkel).

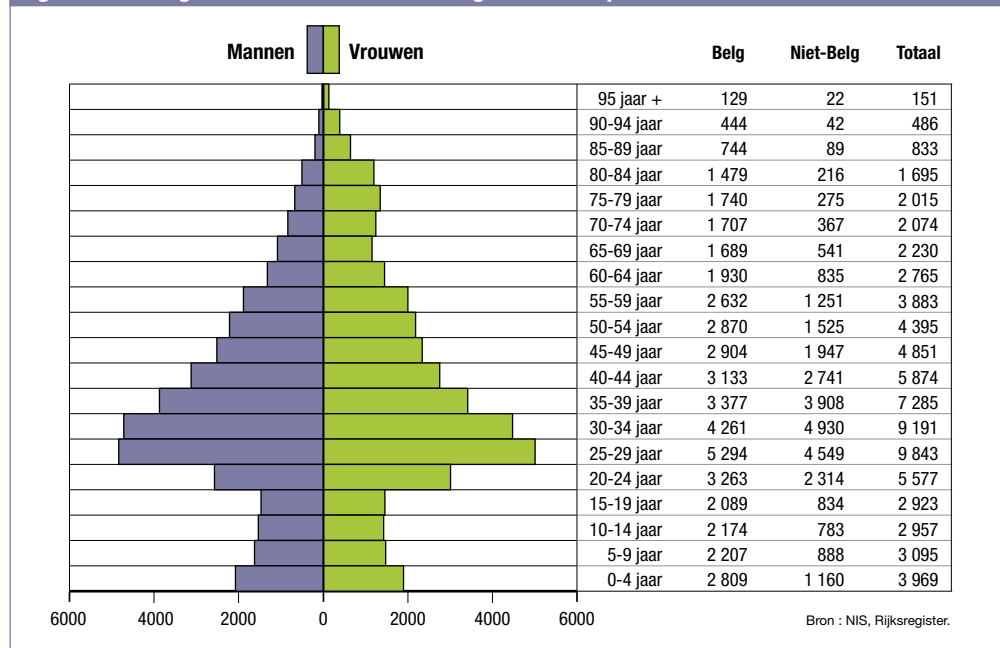
2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT

2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Op 1 januari 2004 telde de gemeente Elsene officieel 76 092 inwoners (37 132 mannen en 38 960 vrouwen); in het wachtregister vinden we ook nog 1 497 personen. 7,6% van de bevolking van het Brussels Gewest woont in Elsene.

Tussen 2000 en 2004 is de bevolking aangegroeid met 2 918 individuen wat een toename betekent van 4,0%.

Figuur 1: Histogram van de totale bevolking in Elsene op 1/1/2004.

Tabel 1: Evolutie van de kenmerken van de bevolking in Elsene en het Brussels Gewest van 1998 tot 2004.

	Elsene			Brussels Gewest		
	1998	2001	2004	1998	2001	2004
% < 20 jaar	17,3%	17,1%	17,0%	23,2%	23,5%	23,7%
% 20-64 jaar	67,5%	69,2%	70,5%	59,6%	60,0%	60,7%
% 65 jaar en ouder	15,2%	13,7%	12,5%	17,2%	16,5%	15,6%
Verouderingsindex (≥ 65 jaar/0-19 jaar)	88,2%	80,5%	73,3%	74,0%	70,5%	66,0%
Afhankelijkheidsindex (0-19 jaar)/(≥ 65 jaar)/(20-64 jaar)	48,1%	44,5%	41,8%	67,8%	66,7%	64,8%
Index van intensiteit van de veroudering (> 80 jaar/ ≥ 65 jaar)	31,7%	31,9%	33,4%	26,3%	26,7%	29,6%

Bron: NIS, Rijksregister.

In tegenstelling tot het geheel van het Gewest stijgt het aandeel personen tussen 20 en 64 jaar in Elsene gevoelig terwijl het aandeel jongeren lichtjes daalt. Van de 19 gemeenten telt Elsene het

grootste aandeel personen op actieve leeftijd. Dit verklaart de duidelijk lagere afhankelijkheidsindex ten opzichte van het gehele Gewest. Ook al is het aandeel personen ouder dan 65 jaar

relatief laag, toch heeft Elsene de hoogste verouderingsindex onder de 19 gemeenten (4,2% van de bevolking van Elsene is ouder dan 80 jaar).

2.2 Huishoudenssamenstelling (I)

Tabel 2: Huishoudenssamenstelling op 1/1/2004 (typologie CBGS).

	Elsene		Brussels Gewest	
	Aantal hh	% hh	Aantal hh	% hh
alleenwonende man	14 959	32,5	116 758	23,8
alleenwonende vrouw	14 995	32,6	128 990	26,3
paar zonder inwonende kinderen	5 680	12,4	81 891	16,7
paar met inwonende kinderen	5 899	12,8	100 993	20,6
alleenstaande moeders met inwonende kinderen	2 999	6,5	44 288	9,0
alleenstaande vaders met inwonende kinderen	500	1,1	7 019	1,4
andere huishoudenstypes	778	1,7	8 642	1,8
huishoudenstype onbekend	153	0,3	2 714	0,6
totaal aantal private huishoudens	45 963	100,0%	491 295	100,0%
collectieve huishoudens	24		308	
totaal aantal huishoudens	45 987		491 603	

Bron: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie

65,1% van de huishoudens (1) zijn huishoudens van één persoon. Opgelet, het gaat om het aandeel huishoudens, en niet het aandeel personen dat alleen woont, dat bedraagt 46,4% van de meerderjarige bevolking in Elsene (31,3% voor het Brussels Gewest).

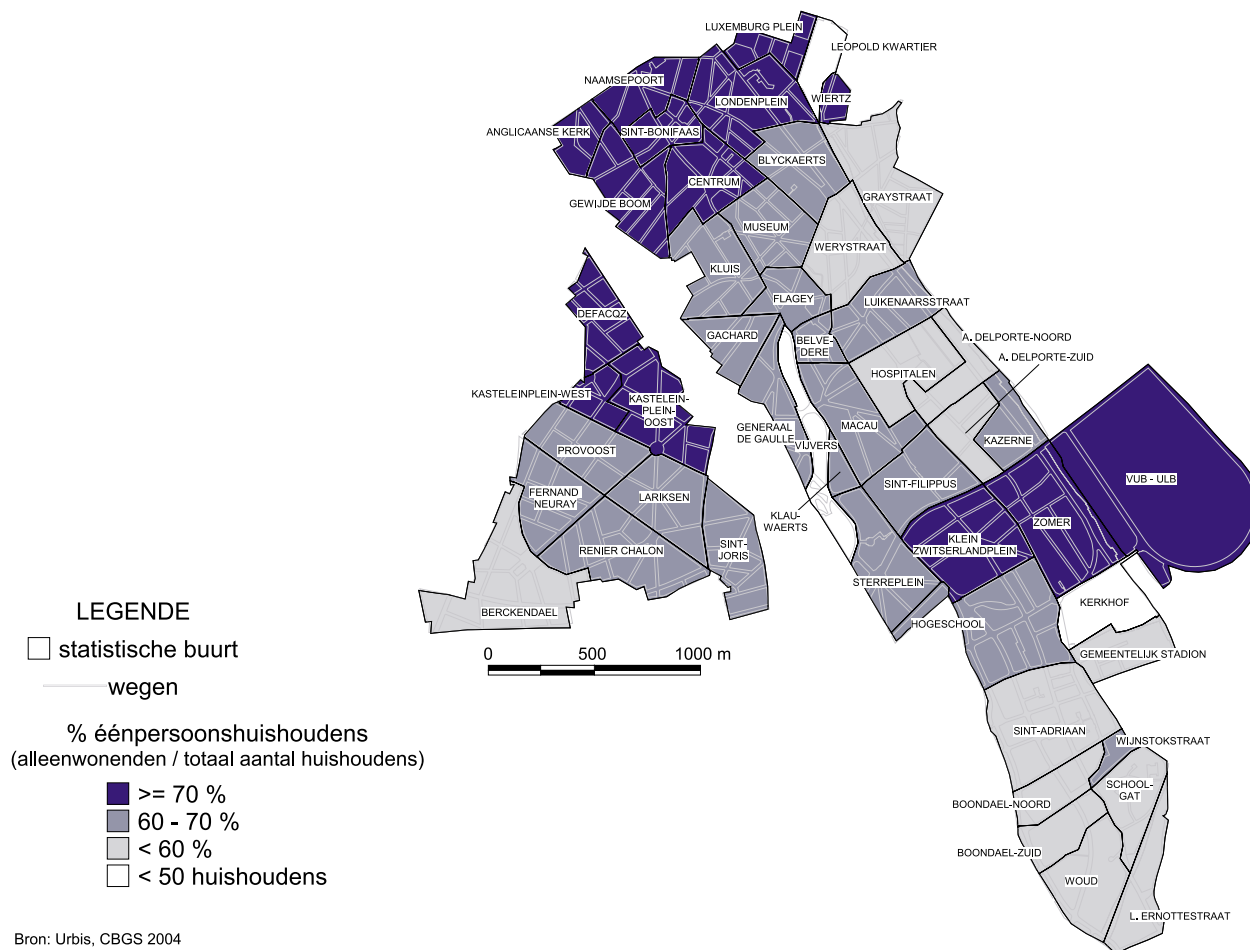
Minstens 77,5% van de huishoudens hebben geen kinderen (minstens 66,8% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). 37,2% van de huishoudens met kinderen zijn éénoudergezinnen. Dit zijn vooral alleenstaande moeders met kinderen, maar er zijn ook 500 alleenstaande vaders met kinderen in Elsene.

De samenstelling van de huishoudens is verschillend naargelang van de statistische buurt. Onderstaande kaartjes geven hierover wat meer informatie.

(1) Een huishouden kan uit één of meerdere personen bestaan. Alleenstaanden worden bijgevolg ook beschouwd als een (éénpersoons-) huishouden.

2.2 Huishoudenssamenstelling (2)

Kaart 2: Aandeel éénpersoonshuishoudens per statistische buurt op 1/1/2004 in Elsene.

Bron: Urbis, CBGS 2004

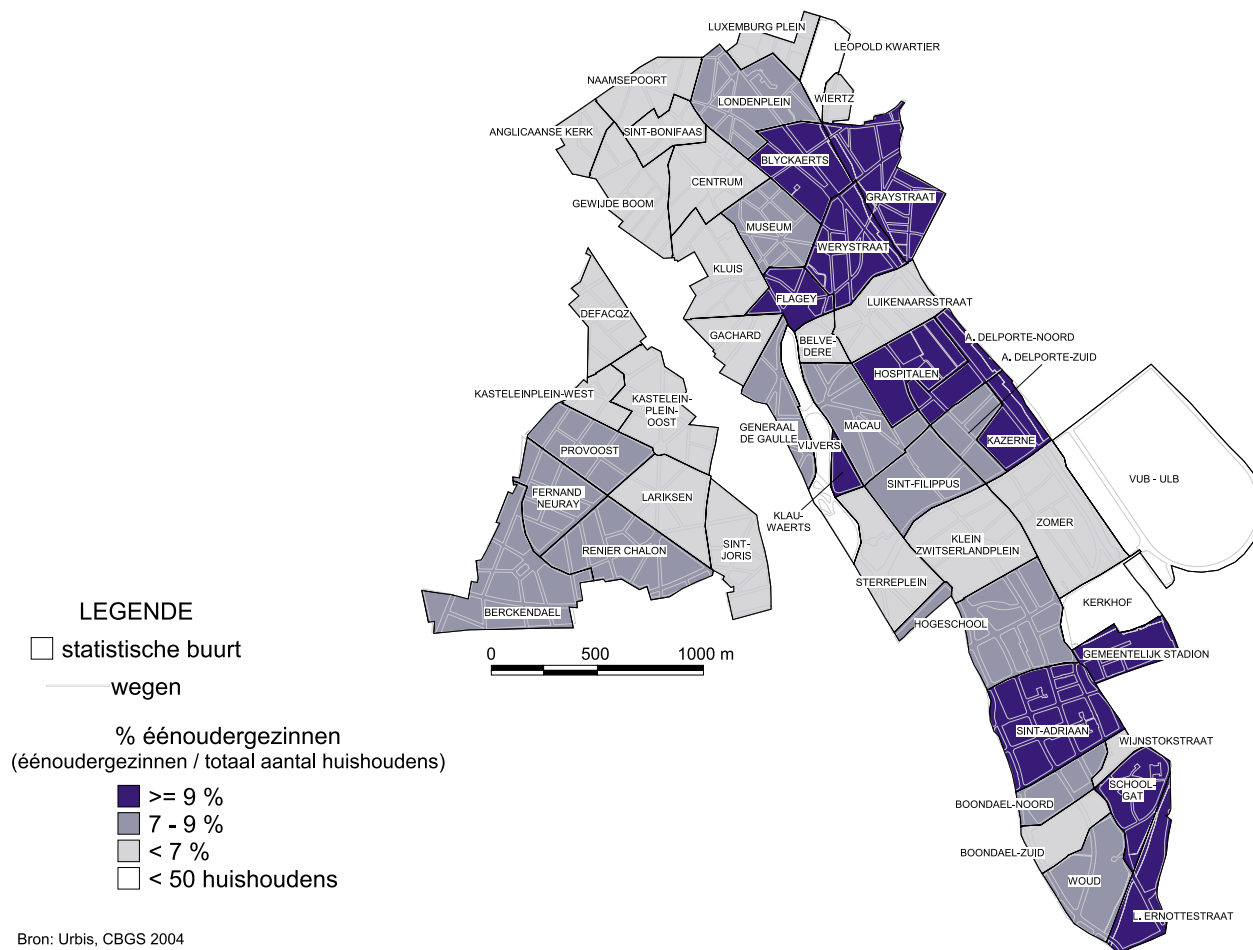
Elsene telt een zeer groot aandeel éénpersoonshuishoudens (65,2%). Geen enkele andere gemeente heeft meer dan 60% éénpersoonshuishoudens en in het Gewest bestaat gemiddeld 50,0% van de huishoudens uit één

persoon. In 14 buurten is het aandeel alleenstaanden zelfs hoger dan 70% van de huishoudens: in de buurten van «Matonge» tot het centrum, in buurten aan de campus VUB-ULB en in de buurten aan het «Kasteleinplein».

Slechts in 3 statistische buurten wonen minder dan 50% éénpersoonshuishoudens: «Gemeentelijk Stadion» (39,8%), «Hospitalen» (49,5%) en «Schoolgat» (49,7%).

2.2 Huishoudenssamenstelling (3)

Kaart 3: Aandeel éénoudergezinnen per statistische buurt op 1/1/2004 in Elsene.

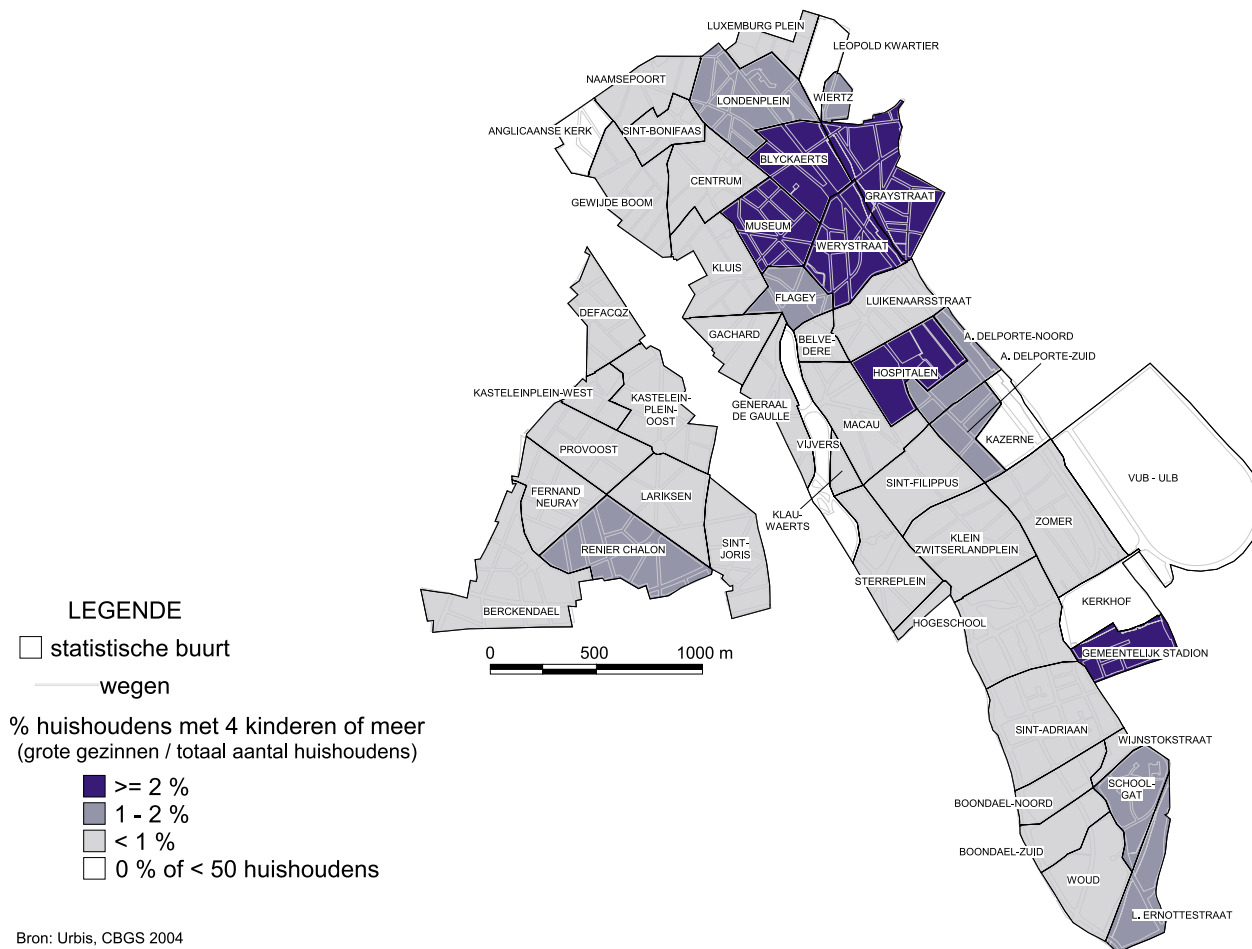
Bron: Urbis, CBGS 2004

Het gemiddeld aandeel éénoudergezinnen is lager in Elsene (7,6%) dan in het Gewest (10,4%).

In 3 buurten is het aandeel éénoudergezinnen opvallend hoog: «Gemeentelijk stadion» (22,7%), «L. Ernottestraat» (22,4%) en «Hospitelen» (19,5%).

2.2 Huishoudenssamenstelling (4)

Kaart 4: Aandeel huishoudens met 4 kinderen of meer per statistische buurt op 1/1/2004 in Elsene.

Bron: Urbis, CBGS 2004

Er zijn gemiddeld slechts 1,0% grote gezinnen in Elsene (t.o.v. 2,6% in het Gewest). Hiermee scoort Elsene samen met Watermaal-Bosvoorde het laagst van de 19 Brusselse gemeenten. Toch hebben drie buurten een hoger aandeel

grote huishoudens dan gemiddeld in het Gewest: «Gemeentelijk stadion» (4,8%), «Graystraat» (4,0%) en «Hospitalen» (3,7%). In de 4 buurten rondom de Malibranstreet is het aandeel grote gezinnen groter dan 2%.

2.3 Multiculturaliteit (I)

Tabel 3: De voornaamste nationaliteiten in Elsene en het Brussels Gewest, 2004.

Gemeente Elsene			Brussels Gewest		
Nationaliteit	Aantal	%	Nationaliteit	Aantal	%
België	46 875	61,6	België	736 448	73,7
Frankrijk	6 128	8,1	Marokko	41 987	4,2
Italië	2 558	3,4	Frankrijk	39 138	3,9
Portugal	2 050	2,7	Italië	27 953	2,8
Verenigd Koninkrijk	1 842	2,4	Spanje	20 428	2,0
Spanje	1 687	2,2	Portugal	15 958	1,6
Marokko	1 537	2,0	Turkije	11 595	1,2
Duitsland	1 355	1,8	Verenigd Koninkrijk	9 230	0,9
Nederland	780	1,0	Griekenland	8 922	0,9
Verenigde staten	723	1,0	Duitsland	7 778	0,8
Griekenland	694	0,9	Congo	7 269	0,7
Andere	9 863	13,0	Andere	73 193	7,3
TOTAAL	76 092	100,0%	TOTAAL	999 899	100,0%

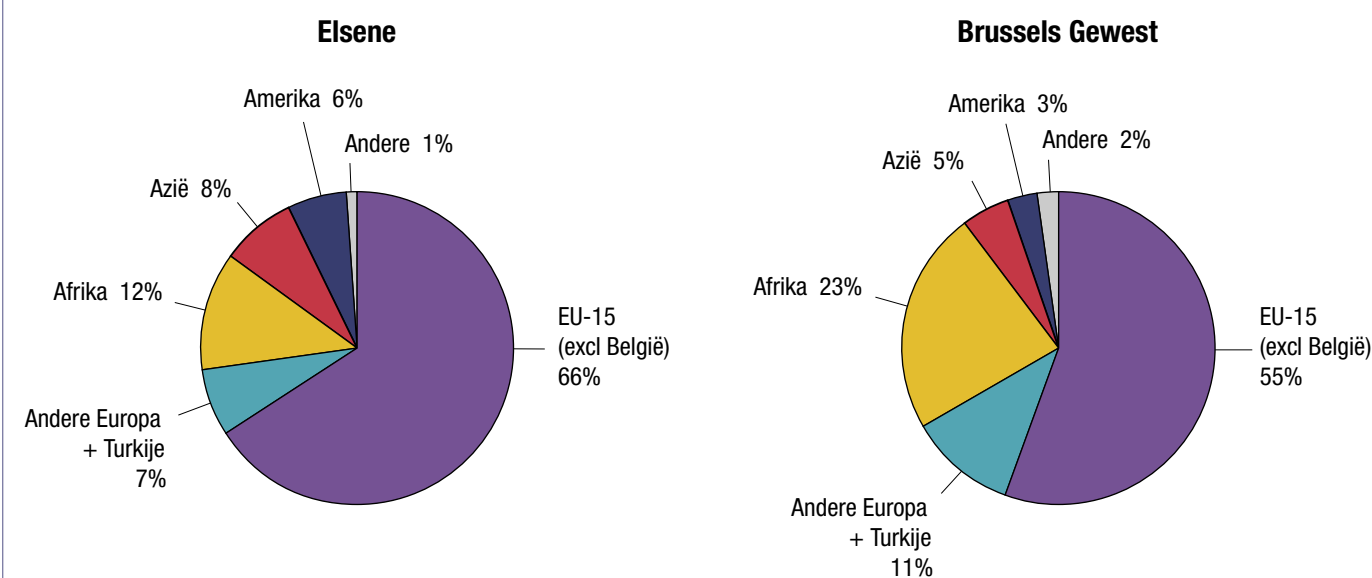
Bron: NIS, Rijksregister.

In 2004 had 38,4% van de Elsense bevolking een niet-Belgische nationaliteit (2), wat meer is dan het gemiddelde voor het Brussels Gewest (26,3%).

(2) Het gaat wel degelijk over de nationaliteit, en niet over de origine.

2.3 Multiculturaliteit (2)

Figuur 2: Verdeling van de niet-Belgische bevolking in Elsene en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

Bron : NIS, Rijksregister.

Tweederde van de Elsense niet-Belgen (65,9%) is afkomstig uit een van de 15 EU-landen (3) (55,1% van de niet-Belgen in het gehele Gewest).

Onder deze niet-Belgen wordt de belangrijkste groep gevormd door de Fransen (21,0% van de niet-Belgen, 8,1% van de totale bevolking), gevolgd door de Italianen (8,8% van de niet-Belgen), de Portugezen (7,0% van de niet-Belgen), de Engelsen (6,3% van de niet-Belgen) en de Spanjaarden (5,8% van de niet-Belgen).

(3) Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden.

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN

3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen

In Elsene is het gemiddeld inkomen hoger dan in het Brussels Gewest, terwijl het mediaan inkomen eerder gelijkaardig is (wat veronderstelt dat er in Elsene meer aangiften zijn met erg hoge inkomens).

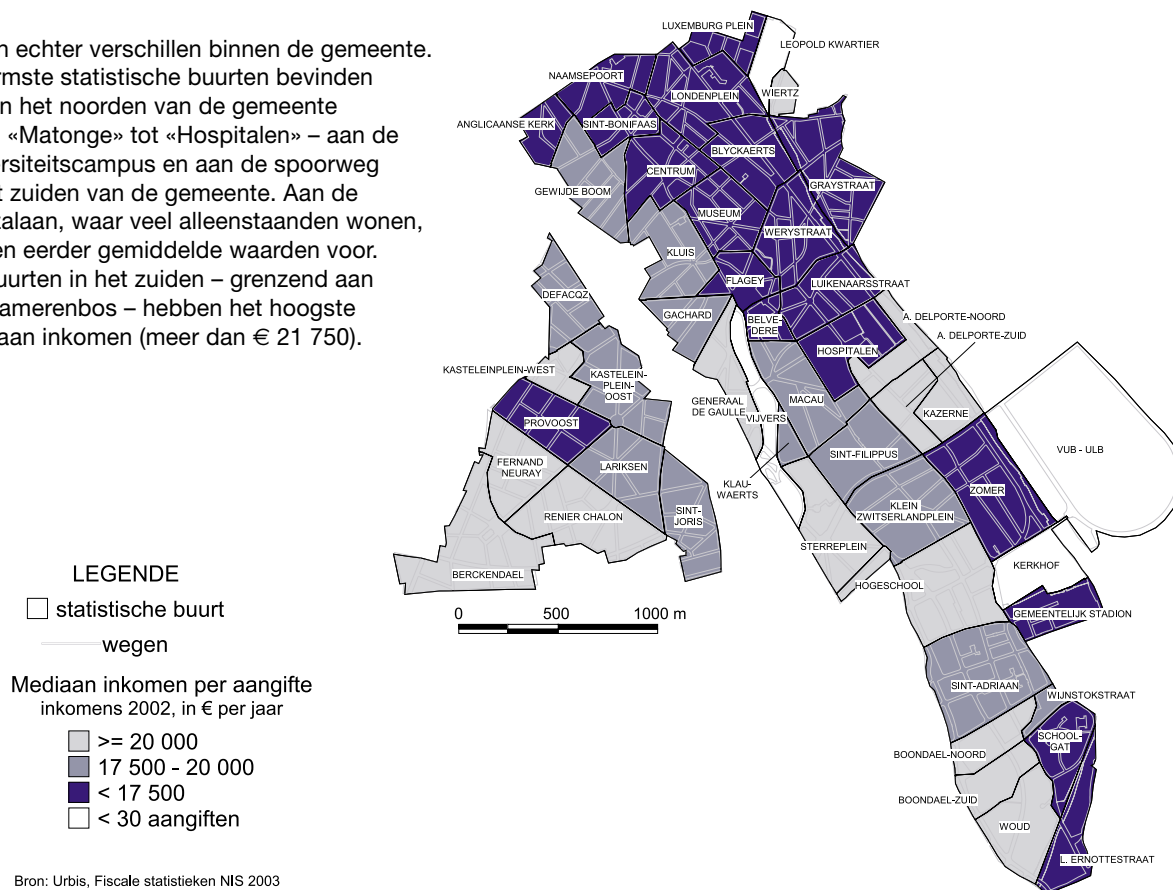
Tabel 4: Het gemiddeld en het mediaan inkomen per belastingaangifte, inkomens 2002, aangifte 2003 in euro per jaar.

	Gemiddeld inkomen per aangifte	Mediaan inkomen per aangifte
België	24 621 €	18 914 €
Brussels Gewest	23 776 €	17 588 €
Elsene	24 793 €	17 728 €

Bron: fiscale statistieken NIS.

Kaart 5: Het mediaan inkomen per buurt, in Elsene (inkomensjaar 2002, aanslagjaar 2003).

Er zijn echter verschillen binnen de gemeente. De armste statistische buurten bevinden zich in het noorden van de gemeente – van «Matonge» tot «Hospitalen» – aan de universiteitscampus en aan de spoorweg in het zuiden van de gemeente. Aan de Louizalaan, waar veel alleenstaanden wonen, komen eerder gemiddelde waarden voor. De buurten in het zuiden – grenzend aan Ter Kamerenbos – hebben het hoogste mediaan inkomen (meer dan € 21 750).

Bron: Urbis, Fiscale statistieken NIS 2003

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (I)

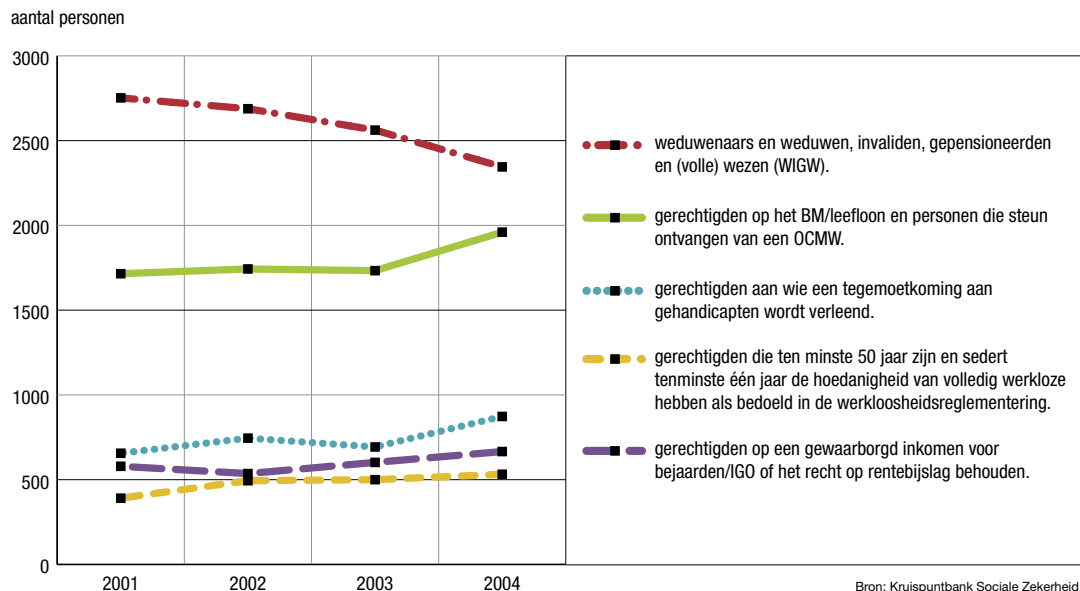
Elsene telt voor alle categorieën behalve «OCMW» iets minder gerechtigden dan gemiddeld in het Gewest.

Tabel 5: Aantal belastingplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging in Elsene, aantal op 1 januari 2004.

	Elsene		Brussels Gewest	
	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking
WIGW	2 345	3,6%	40 962	5,2%
OCMW	1 960	3,0%	18 841	2,4%
inkomensgarantie voor ouderen of rentebijslag	666	1,0%	9 617	1,2%
gehandicapten	873	1,4%	13 493	1,7%
oudere langdurig werklozen	532	0,8%	9 055	1,2%
Totaal aantal gerechtigden	6 376	9,9%	91 968	11,7%
Meerderjarige bevolking (> 18 jaar)	64 433		784 988	

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Figuur 3: Evolutie van het aantal belastingplichtigen wonende in Elsene die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging.

Behalve de WIGW's stijgt het aandeel van alle categorieën tussen 2001 en 2004, zowel in Elsene als in het Gewest.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (2)

Tabel 6: Aantal personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen op 1/1/2004 in Elsene en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

Aantal uitkeringen op 1 januari 2004	Elsene		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Jongeren (18-25 jaar)	6 862	100,0%	89 537	100,0%
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	617	9,0	6 118	6,8
Werkloosheidsuitkering (UVW)	500	7,3	9 447	10,6
Invalideitsuitkering	22	0,3	477	0,5
Totaal aantal jongeren met een uitkering	1 139	16,6	16 042	17,9
Actieve bevolking (18-64 jaar)	54 949	100,0%	628 573	100,0%
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	2 175	4,0	25 201	4,0
Werkloosheidsuitkering (UVW)	4 261	7,8	63 016	10,0
Invalideitsuitkering	725	1,3	10 845	1,7
Totaal aantal mensen op actieve leeftijd met een uitkering	7 161	13,0	99 062	15,8
Ouderen (≥ 65 jaar)	9 484	100,0%	156 415	100,0%
Inkomensgarantie voor ouderen*	844	8,9	11 857	7,6
Invalideitsuitkering	427	4,5	6 637	4,2
Totaal aantal ouderen met een uitkering	1 271	13,4	18 494	11,8

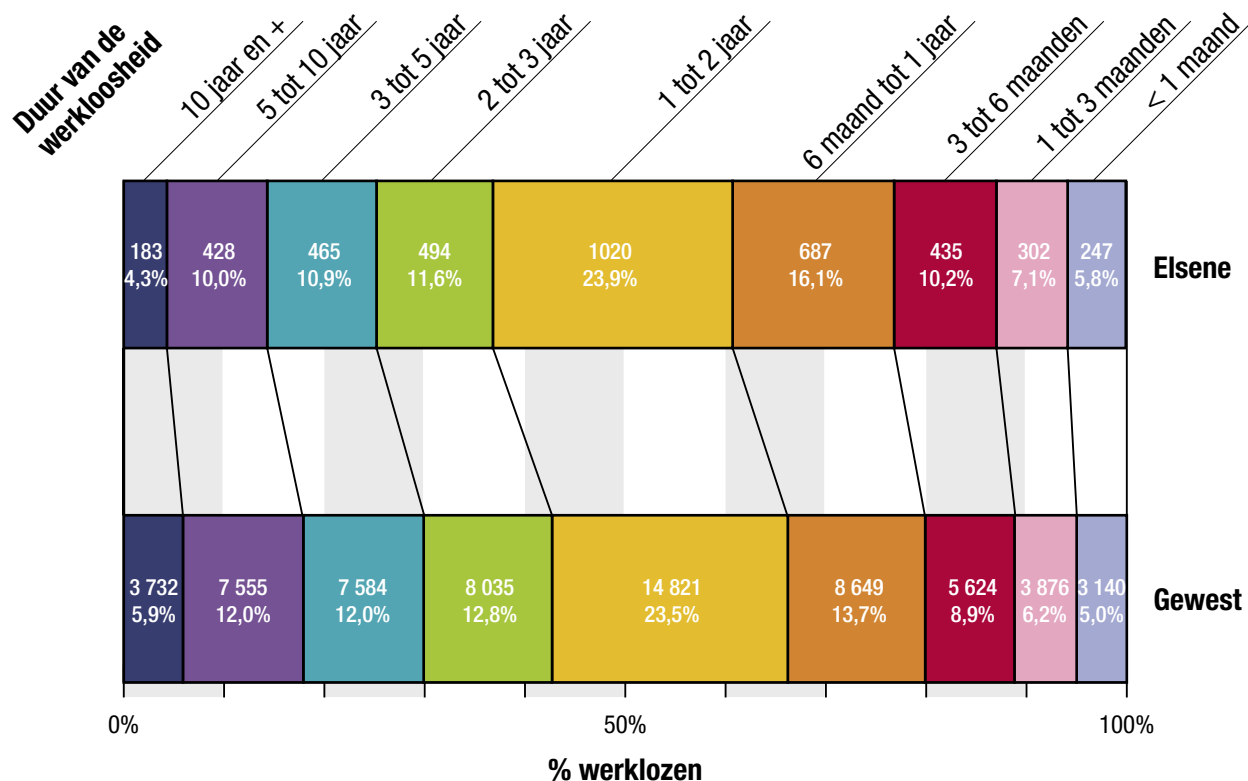
* ook ouderen in het uitdovende statuut van gewaarborgd inkomen voor bejaarden zijn in dit cijfer opgenomen.

Bron: POD Maatschappelijke integratie, BGDA, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor pensioenen.

Eén op 8 mensen op actieve leeftijd en één op 6 jongeren in Elsene leeft van een uitkering. Het aandeel van de bevolking dat van een minimum- of vervangingsuitkering leeft is lager in Elsene dan in het Gewest, behalve bij ouderen. Eén op 7 ouderen heeft een inkomensgarantie of invalideitsuitkering.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (3)

Figuur 4: Inactiviteitsduur van de werklozen in Elsene en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

Bron : BGDA, 1/1/2004.

Voor heel wat mensen is de werkloosheidsuitkering geen tijdelijke oplossing, maar een situatie die langere tijd duurt. 37% van de werklozen in Elsene is minstens 2 jaar werkloos (tov 43% in het Gewest). 61% is minstens één jaar werkloos (tov 66% in het Gewest).

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (I)

Voor het jaar 2003 bedroeg het geboortecijfer 13,0‰ in Elsene tegen 14,8‰ voor het hele Brussels Gewest (gegevens van het Rijksregister).

Volgens de statistische formulieren bij de geboortecertificaten werden 4 854 geboorten geregistreerd bij moeders met

verblijfplaats in de gemeente Etterbeek tussen 1998 en 2002. Tussen 1998 met 913 geboortes en 2002 met 1024 geboortes, stellen we een toename vast die gelijk is aan het gewestelijke gemiddelde (12%).

Tabel 7: Kenmerken van geboortes en van moeders met verblijfplaats in Elsene en regio Brussel (periode 1998-2002).

	Aantal Elsene	% Elsene*	% Gewest*	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Meerlinggeboorte	152	3,2	3,5	2,7 - 5,5
Keizersnede	779	16,0	14,9	13,7 - 17,4
Inductie van de bevalling	1 195	27,9	27,4	23,3 - 31,9
Premature bevalling (<37 weken)	273	6,8	7,1	5,8 - 8,2
Ernstig premature bevalling (<32 weken)	44	1,1	1,1	0,4 - 1,6
Laag geboortegewicht (< 2500g)	291	6,7	7,0	5,8 - 7,9
Geboorte binnen huishouden zonder professionele activiteit	755	16,8	25,4	5,3 - 42,9
Alleenstaande moeder	723	15,2	15,4	9,0 - 18,4
Moeder < 20 jaar	96	2,0	3,3	1,0 - 6,4
Moeder ≥ 40 jaar	181	3,7	3,2	2,1 - 4,7

**Per 100 geboorten of levendgeborenen (vroeggeboorten, laag geboortegewicht).*

De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Elsene ten opzichte van de cijfers in het Gewest.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (2)

Tabel 8: Perinatale, foeto-infantiele en infantiele sterfte onder de geboortes bij moeders die verblijven in Elsene en in het Brussels Gewest (periode 1998-2002).				
	Aantal Elsene	Elsene per 1000 geboortes	Gewest per 1000 geboortes	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Perinatale sterfte (4)	30	6,2	7,1	2,4 - 9,7
Infantiele sterfte (5)	27	5,6	5,1	2,0 - 6,3
Foeto-infantiele sterfte (6)	46	9,5	10,0	4,8 - 13,1
De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Elsene ten opzichte van de cijfers in het Gewest.				

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Elsene vertegenwoordigen de zeer jonge moeders evenals de huishoudens zonder inkomsten uit arbeid een relatief kleiner aandeel in het aantal geboorten ten opzichte van het gewestelijk gemiddelde. Daarentegen vormen de geboorten bij moeders van 40 jaar en ouder een duidelijk groter aandeel in het aantal geboorten in Elsene in vergelijking met het Gewest.

Naar verhouding tellen we iets meer keizersnedes in Elsene dan gemiddeld in het Gewest maar ligt deze ratio niet bij de hoogste ratio's van de Brusselse gemeenten (Elsene bekleedt de 5e positie met haar aandeel keizersnedes, 8 van de 19 gemeenten hebben een ratio aan keizersnedes van 16% of hoger).

De waarden van de andere perinatale en infantiele gezondheidsindicatoren van de gemeente Elsene liggen dicht bij de gemiddelde waarden van het Gewest. Zo is de foeto-infantiele mortaliteit in Elsene bijna identiek aan deze in het gehele Gewest.

(4) Overlijden voor de geboorte, vanaf de 22e week van de zwangerschap of vanaf 500g, of tijdens de eerste levensweek (0-6 dagen volle dagen) op 1000 geboortes.

(5) Overlijden tussen de geboorte en de leeftijd van 1 jaar (0-364 dagen volle dagen) op 1000 levendgeborenen.

(6) Overlijden tussen de 22 weken zwangerschap en de geboorte (criterium van kracht sinds 1999, voordien was het criterium 28 weken zwangerschap of 1000g) of in de loop van het eerste levensjaar op 1000 geboorten.

5. MORTALITEIT

In de periode 1998-2002 zijn er 3385 overlijdens geregistreerd van bewoners van Elsene.

De mortaliteitsratio voor de periode 1998-2002 bedroeg in Elsene 8,3‰ bij de mannen en 10,1‰ bij de vrouwen. (Bron: Statistische formulieren voor overlijden)

Na standaardisatie voor leeftijd zien we dat deze ratio bij de vrouwen lager ligt en bij de mannen vergelijkbaar is met deze die worden gevonden voor het gehele Gewest. In vergelijking met het Gewest als geheel stellen we bij de vrouwen een ondersterfte vast van 9%.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (I)

Tabel 9: Belangrijkste doodsoorzaken voor alle leeftijden in Elsene, periode 1998-2002 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering voor leeftijd.

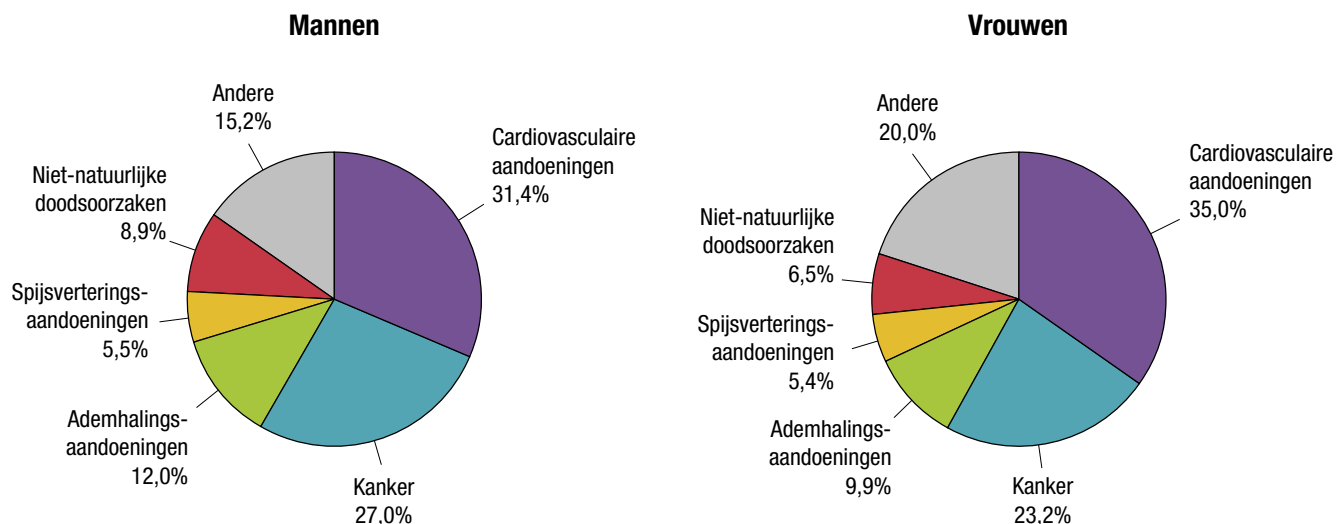
	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Vershil in mortaliteit tov het Gewest	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Vershil in mortaliteit tov het Gewest
Hart- en vaatziekten	465	206,9	- 6%	668	353,6	- 19%
Kanker	400	224,4	- 4%	442	234,0	+ 5%
Ziekten van de ademhalingsorganen	178	99,9	- 7%	189	100,1	- 19%
Ziekten van de spijsverteringsorganen	81	45,4	+ 2%	102	54,0	- 3%
Uitwendige doodsoorzaken waarvan ongevallen zelfmoord	131	73,5	0%	124	65,7	+ 12%
	55	30,9	- 14%	81	42,9	+ 3%
	57	32,0	+ 14%	35	18,5	+ 45%

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De tabel van de belangrijkste doodsoorzaken toont aan dat, in vergelijking met het gehele Gewest en na standaardisatie voor leeftijd, er geen significante verschillen vast te stellen zijn met betrekking tot de meeste belangrijke doodsoorzaken bij de mannen. Alleen bij vrouwen ligt de zelfmoordsterfte significant hoger en de sterfte verbonden aan cardiovasculaire aandoeningen en aandoeningen van het ademhalingsstelsel significant lager in Elsene dan in het gehele Gewest.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (2)

Figuur 5: Verdeling van de belangrijkste doodsoorzaken per geslacht, Elsene 1998-2002.

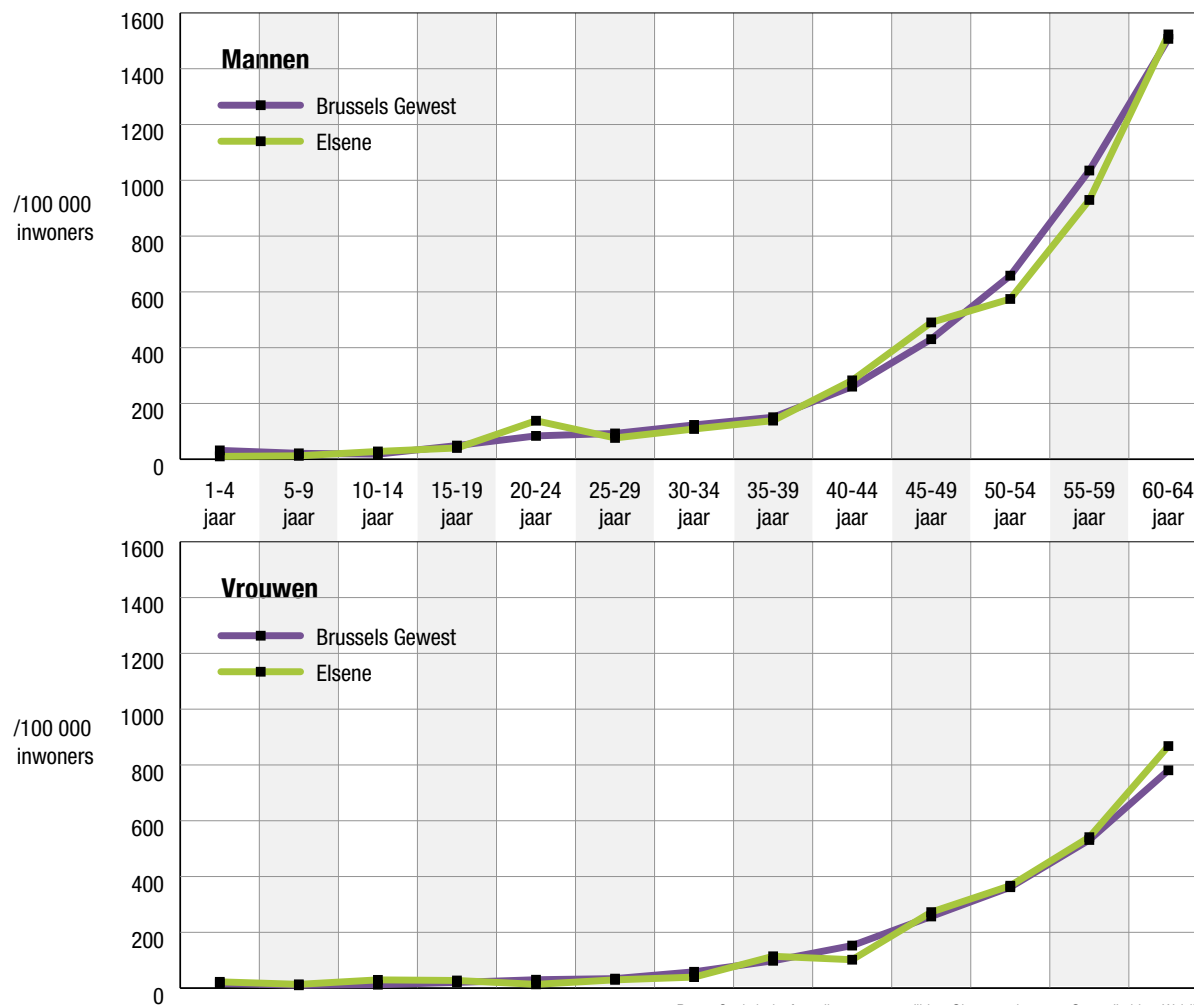
Bron : Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De belangrijkste doodsoorzaken in Elsene zijn dezelfde als in het Brussels Gewest.

Het grotere aandeel van sterfte door cardiovasculaire ziekten bij vrouwen dan bij mannen is te wijten aan de hogere leeftijd waarop vrouwen overlijden.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (I)

Figuur 6: Sterftecijfer naar leeftijd (per 100 000 inwoners), vergelijking met het geheel van het Brussels Gewest.

In Elsene ligt de vroegtijdige sterfte (voor de leeftijd van 65 jaar) bij 2,7 op 1000 mannen en 1,5 op 1000 vrouwen. Na standaardisatie voor leeftijd zijn deze sterftecijfers zowel voor mannen als vrouwen vergelijkbaar met deze van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (2)

De belangrijkste doodsoorzaken voor de leeftijd van 65 worden hieronder weergegeven. Alleen oorzaken waarvoor minstens 20 overlijdens werden geregistreerd in de periode 1998-2002 zijn in de tabel opgenomen.

Tabel 10: Belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken in Elsene en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd.

	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100000)	Verskil in mortaliteit tov het Gewest
Mannen			
Zelfmoord	49	30,5	+ 18%
Longkanker en strottenhoofd kanker	46	28,6	- 4%
Ischemische hartziekten	31	19,3	- 31%
Ongevallen in de privé-sfeer	22	13,7	+ 20%
Vrouwen			
Borstkanker	29	18,7	+ 4%
Zelfmoord	24	15,5	+ 36%

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Bij de mannen zien we een significant lagere vroegtijdige sterfte door ischemische hartziekten ten opzichte van het geheel van het Gewest.

Bij de vrouwen stellen we vast dat de vroegtijdige sterfte door zelfmoord hoger ligt dan deze in het Gewest als geheel maar gezien de lage aantallen overlijdens is dit verschil niet significant. Longkanker vormt de 3e doodsoorzaak (19 overlijdens in de periode 1998-2002).

6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID

In Elsene meende 23,6% van de ter gelegenheid van de Socio-economische enquête 2001 ondervraagde mensen dat zijn gezondheidstoestand niet bevredigend was (middelmatic, slecht of heel slecht). Dit aandeel bedraagt 26,1% voor het hele Brussels Gewest.

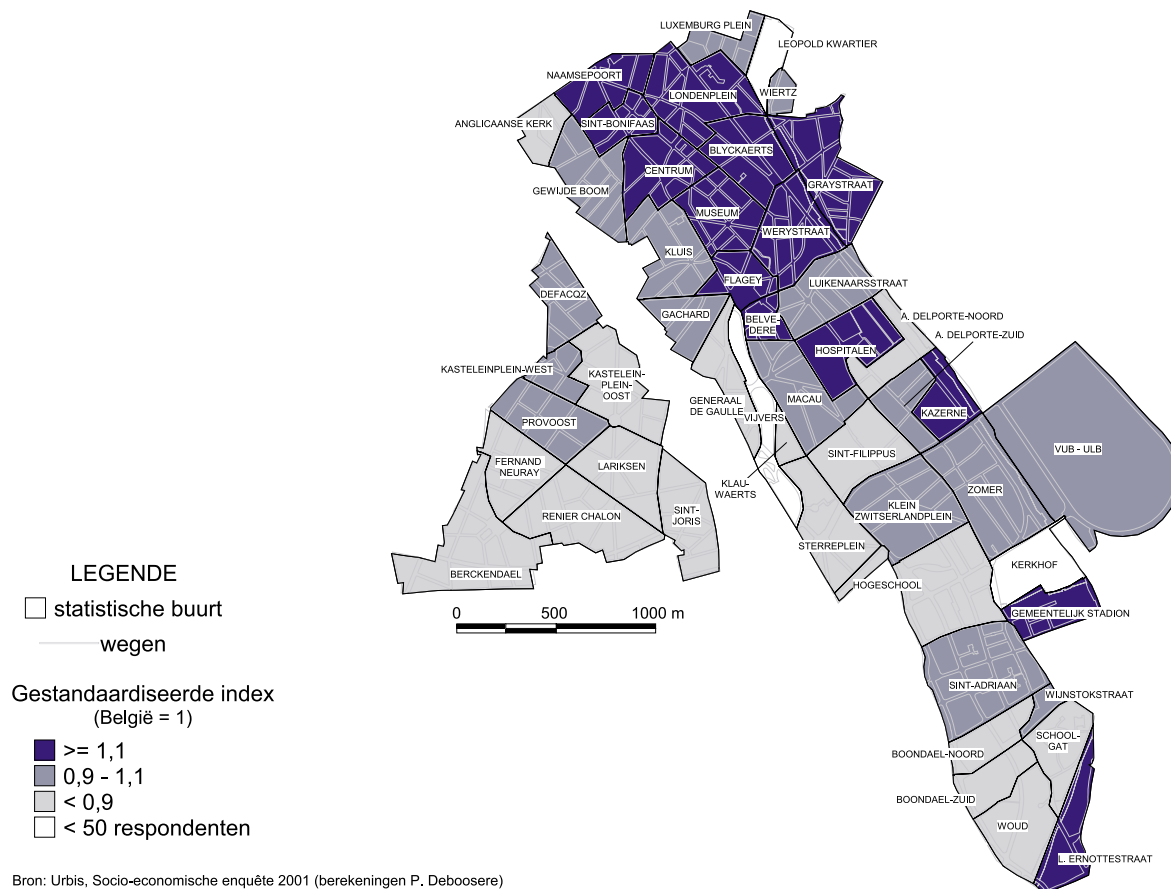
Wij merken ruimtelijke verschillen op het niveau van de buurten. Op de kaart

wordt de gestandaardiseerde index voor elke buurt voorgesteld. Deze meet de verhouding personen die hun gezondheid als slecht ervaren ten opzichte van het Belgische gemiddelde.

De meest extreme waarde (1,47) wordt waargenomen in de buurt «L. Ernottestraat». In deze buurt is de proportie mensen die zich niet gezond

voelen 47% hoger dan gemiddeld in het land. Daarna volgt de buurt «Hospitalen», waar de verhouding 46% hoger is. 25 buurten hebben een waarde kleiner dan 1,0, wat betekent dat de verhouding mensen die zich niet gezond voelen, lager ligt dan gemiddeld in het land. Deze buurten liggen vooral in het zuiden van de gemeente.

Kaart 6: Subjectieve gezondheid: personen die zich niet in goede gezondheid voelen, per buurt in Elsene.

Bron: Urbis, Socio-economische enquête 2001 (berekeningen P. Deboosere)

7. BIJLAGE

7.1 Definities en afkortingen

‰ = per 1000.

Afhankelijkheidsindex: staat voor het aandeel van de bevolking dat zich bevindt in de afhankelijke leeftijdscategorieën (0-19 jaar en 65 jaar en meer) in vergelijking met de bevolking die het meest waarschijnlijk een beroepsactiviteit uitoefent (20 tot 64 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Bruto mediaan inkomen: bruto-inkomen waarvoor er evenveel huishoudens zijn met een lager inkomen als huishoudens met een hoger inkomen (inkomen dat zich bevindt in het midden van de inkomensverdeling gerangschikt volgens orde van grootte).

IGO: Inkomensgarantie voor ouderen.

Index van de intensiteit van de veroudering: staat voor het aandeel mensen ouder dan 80 jaar onder de 65-plussers.

LL: leefloon (nieuwe wetgeving, vanaf 2002), toegekend door het OCMW.

Verouderingsindex: staat voor het aandeel van de ouderen (65 jaar en meer) in vergelijking met dat van de jongeren (0 tot 19 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Wachtregister: bevat de kandidaat-vluchtelingen die zich in een erkenningsprocedure bevinden.

WIGW: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen: onder andere deze categorieën hebben recht op de verhoogde tussenkomst inzake geneeskundige verzorging onder bepaalde inkomensvoorwaarden.

7.2 Methodologie (I)

CARTOGRAFIE (BOLLENKAART)

In de referentiekaart wordt aan de hand van bollen de densiteit van de bevolking per statistische buurt weergegeven. De oppervlakte van de bollen is evenredig met het aantal inwoners in de statistische buurten. In de legende kan voor drie bollen worden afgelezen hoeveel inwoners de bollen vertegenwoordigen, maar op de kaart komen uiteraard ook andere waarden voor (continue schaal). Per kaart wordt de schaal aangepast, de grootte van de bollen zijn dus niet vergelijkbaar tussen verschillende kaarten.

CARTOGRAFIE (CHOROPLETENKAART)

De meeste kaarten in deze fiche zijn choropletenkaarten (de vlakken worden opgevuld met een kleur). Voor elke statistische buurt wordt de relatieve waarde (bijvoorbeeld: % alleenstaanden) berekend. De buurten worden vervolgens opgedeeld in categorieën: buurten met de hoogste waarden, buurten met eerder hoge waarde, buurten met een gemiddelde waarde, buurten met een eerder lage waarde en buurten met de laagste waarden. Het gemiddelde voor de gemeente behoort steeds tot de middelste klasse. Omwille van de interpretatie worden de buurten met minder dan 50 huishoudens wit gelaten.

STATISTISCHE SECTOR - STATISTISCHE BUURT

Een statistische buurt is de kleinste administratieve eenheid waarvoor sociaal-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Elke gemeente kan opgedeeld worden in meerdere statistische buurten. Gegevens per statistische buurt maken het mogelijk om intragemeentelijke verschillen zo goed mogelijk te vatten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is opgedeeld in 724 statistische buurten.

In 2002 telde een buurt gemiddeld 1350 inwoners. Een statistische buurt mag niet worden verward met de alledaagse betekenis die aan buurten wordt gegeven. In de ogen van de bewoners en gebruikers zijn buurten meestal maar vaag afgebakend. Bovendien verschilt de buurtomschrijving van bewoner tot bewoner. De afbakening van de statistische buurten kan worden afgelezen van de referentiekaart die in elke fiche per gemeente wordt opgenomen.

In 2001 werd een lichte wijziging doorgevoerd in de afbakening van de statistische buurten. Afhankelijk van de gegevensbron wordt met de oude afbakening (van voor 2001) dan wel met de nieuwe afbakening gewerkt. (Meer info: Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad, Dossiers van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2006/06, te verschijnen).

7.2 Methodologie (2)

STATISTISCHE SIGNIFICANTIE

De mate van statistische significantie evalueert de rol van de willekeurige fluctuaties (met andere woorden van het toeval) in de verkregen resultaten. Preciezer gezegd, evalueert zij de waarschijnlijkheid, p-waarde genoemd, dat het verkregen resultaat zich enkel voordoet door toeval. Doorgaans gebruikt men de grens van 5% om te zeggen of het resultaat al dan niet significant is. Met andere woorden, een p-waarde $< 0,05$ wordt beschouwd als significant en dus gaat men ervan uit dat het resultaat niet te wijten is aan toeval. Wanneer het verschil statistisch significant is, wordt het cijfer in vet weergegeven.

Voor de vergelijkingen uitgevoerd met een indirecte standaardisering werd de statistische significantie geëvalueerd door het betrouwbaarheidsinterval (indien dat de waarde 1,0 bevat, is het verschil statistisch niet significant).

De mate van statistische significantie hangt sterk af van de grootte van de bevolking. Het is dan ook logisch dat in de gemeenten met minder inwoners de verschillen met het hele Gewest minder gemakkelijk de grens van de statistische significantie halen.

STANDAARDISERING

Standaardisering is een methode die erin bestaat de cijfergegevens te corrigeren om vergelijkingen mogelijk te maken tussen de bevolkingsgroepen waarvan de leeftijdsstructuur anders is. De meeste standaardiseringsmethoden gebruiken een gewogen gemiddelde van specifieke cijfers in de leeftijdscategorieën (hier zullen wij enkel standaardisatie naar leeftijd bespreken, maar je kunt op dezelfde wijze standaardiseren voor een reeks andere kenmerken zoals bijvoorbeeld het geslacht).

Na een standaardiseringsmethode te hebben toegepast, verkrijgen we **volgens de leeftijd gestandaardiseerde mortaliteitscijfers** (men zegt ook aangepast). Wanneer wij de voor de leeftijd aangepaste cijfers vergelijken, kunnen de waargenomen verschillen tussen de cijfers niet te wijten zijn aan verschillen in de leeftijdsstructuur van de bevolking. Men spreekt daarentegen van **brutocijfer** voor de niet-gestandaardiseerde cijfers.

In de fiches werden de vergelijkingen tussen de gemeenten en het hele Gewest uitgevoerd door indirecte standaardisering.

Bij indirecte standaardisering gebruiken wij de cijfers van een referentiebevolking (hier het hele Gewest) om het aantal sterfgevallen te berekenen dat verwacht zou zijn in de bestudeerde bevolking indien zij dezelfde mortaliteitscijfers had gehad per leeftijd als de referentiebevolking. Dit maakt het mogelijk om vervolgens de gestandaardiseerde mortaliteitsverhouding (of gestandaardiseerde mortaliteitsratio) (GMV of SMR) te berekenen. Een GMV hoger dan 1,0 in een gemeente geeft aan dat, gelet op de leeftijd, het mortaliteitscijfer hoger ligt in deze gemeente dan in het hele Gewest. De referentiebevolking (Brussels Gewest) wordt aangegeven met een GMV van 1,0.

De resultaten worden voorgesteld in de vorm van «oversterfte» of «ondersterfte», uitgedrukt in een percentage: in vergelijking met het mortaliteitscijfer van het hele Gewest dat overeenstemt met 1,0 zal een SMR van 1,20 worden uitgedrukt als een oversterfte van + 20%.

MORTALITEITSCIJFER

Dit is de verhouding, voor een gegeven periode, van het aantal sterfgevallen in een bepaalde bevolking tot de effectieve omvang van deze bevolking in het midden van de periode. Deze verhouding wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

De bron voor de teller is het overlijdensbestand, aangelegd op basis van de statistische formulieren bij de overlijdensattesten en voor de noemer de effectieve bevolkingsomvang verstrekt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit wordt berekend door het aantal sterfgevallen van mensen jonger dan 65 jaar in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen jonger dan 65 jaar in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

Het sterftecijfer per oorzaak wordt berekend door het aantal sterfgevallen te wijten aan een bepaalde oorzaak in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 100 000 inwoners.

N.B. in de praktijk wordt de bevolking in het midden van de periode geraamd door het gemiddelde te berekenen van het aantal mensen aan het begin en aan het einde van het jaar.

7.2 Methodologie (3)

HUISHOUDENTYPOLOGIE

Het is niet zo eenvoudig een zicht te krijgen op de werkelijke samenstelling van de huishoudens omwille van 2 redenen:

1. De informatie in het Rijksregister over de samenstelling van de huishoudens is gebaseerd op de officiële woonplaats. We weten echter dat de mensen soms niet wonen waar ze officieel geregistreerd zijn. Dit probleem kan niet verholpen worden, we kunnen enkel de officiële toestand meten.
2. De klassieke statistieken op basis van het Rijksregister bevatten geen informatie over de nieuwe samenlevingsvormen (zoals ongehuwd samenwonen). Voor dit probleem biedt de huishoudentypologie van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) een oplossing. In deze typologie worden niet enkel de gehuwden als paar beschouwd, maar ook de ongehuwd samenwonenden (rekening houdend met leeftijdsverschillen). In de fiches wordt deze typologie gebruikt, omdat ze een beter zicht op de werkelijke samenstelling van de huishoudens dan de klassieke tabellen van het NIS geven, waarin het aantal alleenstaanden met kinderen wordt overschat. (Voor meer informatie over de herberekening van de rijksregistergegevens, zie www.cbgs.be).

MENSEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Er bestaat geen indicator die het totaal aantal huishoudens of het totaal aantal mensen in een huishouden met een vervangingsinkomen kan meten. De beste benadering die op gemeentelijk niveau beschikbaar is, zijn de belastingsplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging. We kennen echter alleen het aantal dossiers. In sommige gevallen betreft een dossier een heel huishouden, in andere enkel een persoon en zijn meerdere dossiers per huishouden mogelijk. Het is voorlopig nog onmogelijk in te schatten hoeveel mensen ten laste zijn van de titularissen van de dossiers. Dat betekent dat het percentage dossiers ten opzichte van de bevolking, zoals opgenomen in de tabellen, steeds een onderschatting is van de werkelijkheid. (Het percentage dossiers ten opzichte van het aantal huishoudens, zou echter een overschatting zijn).